

Plantedirektoratet
JUR/SØK
Den 1. oktober 2007
J.nr.: PD 06-6021-000002

Notat om høringssvar i forbindelse med udkast til lov om økologisk jordbrugsproduktion m.v. (økologiloven)

Udkast til lov om økologisk jordbrugsproduktion m.v. (økologiloven) har været i høring i perioden fra den 3. august 2007 til den 30. august 2007.

I det følgende gives et resumé af de indkomne høringssvar, opdelt i generelle bemærkninger og bemærkninger til de enkelte elementer i forslaget.

Bemærkningerne til høringssvarene er anført med kursiv.

Der er modtaget høringssvar fra:

Datatilsynet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering, Fødevarerindustrien (DI), 3F, Forbrugerrådet, Kommunernes Landsforening samt Landbrugsraadet, hvis høringssvar også er afgivet på vegne af Dansk Akvakultur, Dansk Gartneri, Dansk Kvæg, Dansk Landbrug, Dansk Svineproduktion, Danske Slagterier, Mejeriforeningen og Økologisk Landsforening.

Dyreværnsrådet, HORESTA, Det Dyreetiske Råd og Den Danske Dyrlægeforening har meddelt, at udkastet til lov om økologisk jordbrugsproduktion m.v.(økologiloven) ikke giver anledning til bemærkninger.

Bemærkninger af teknisk og redaktionel karakter er i videst muligt omfang indarbejdet i forslaget.

Generelle bemærkninger

Flere af høringssvarerne udtrykker tilfredshed med moderniseringen af økologiloven og det dermed forbundne forarbejde, ligesom der er tilfredshed med, at størstedelen af anbefalingerne fra Det Økologiske Fødevareråd er blevet indarbejdet i lovforslaget.

Landbrugsraadet m.fl. finder det meget positivt, at alle interesserede blev givet mulighed for at fremsætte bemærkninger i en åben høringssvarfase i forbindelse med det lovforberedende arbejde med henblik på at sikre, at alle aspekter blev inddraget og vurderet.

De finder dog, at den åbne proces i forbindelse med det lovforberedende arbejde blev skæmmet af, at det først efter afgivelse af indstilling fra Det Økologiske Fødevareråd blev besluttet at skille økologiområdet ad ved at overføre dele af økologiloven til fødevarereloven og dermed Familie- og Forbrugerministeriet.

Opdelingen af de to lovområder er af lovteknisk karakter.

Det er i de almindelige bemærkninger, afsnit 3.2. om ressortfordelingen på økologiområdet, præciseret, at økologiområdet allerede blev delt i 2004 samt at der med nærværende lovforslag sker en tilpasning af lovgrundlaget til den allerede eksisterende opgavefordeling mellem de to ministerområder.

FødevareIndustrien (DI) støtter de anbefalinger, som Det Økologiske Fødevareråd har afgivet i forbindelse med modernisering af loven, og er meget tilfreds med, at der med de foreslåede ændringer lægges op til en harmonisering af økologireglerne i EU. Dette forventes at lette den interne samhandel betydeligt.

Da FødevareIndustrien vurderer, at der er et stort uudnyttet potentiale i afsættningen af danske, økologiske varer i EU-25, er alle tiltag, der kan forbedre samhandlen, velkomne og nødvendige.

Høringsvaret har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen anbefaler, at det overvejes, om loven kan gøres mere e-administrerbar, fx ved indførelse af en hjemmel i loven til at tillade en digital løsning for indberetning af materiale og oplysninger mv.

Bemyndigelserne i loven hindrer ikke, at indberetninger mv. foretages elektronisk. Indberetningen af størstedelen af de oplysninger, som erhvervet løbende skal afgive i henhold til den gældende lovgivning vedrørende økologi, kan allerede i dag foregå elektronisk. F.eks. har 80 % af økologerne i år benyttet sig af muligheden for at foretage den årlige indberetning elektronisk. Endvidere håndteres elektronisk korrespondance allerede i vidt omfang uden krav om digital signatur. Der er imidlertid nogle praktiske og systemmæssige problemer, der hindrer, at fuld e-administration kan tilbydes. Der arbejdes løbende med at løse disse problemer. Derimod vurderes det at være for tidligt at stille krav om, at kommunikation skal foregå digitalt.

Afsnit 11 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget er udbygget, således at det fremgår, at det allerede i dag er muligt at indberette en lang række oplysninger elektronisk.

Høringsvaret har herudover ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bemærkninger til de enkelte elementer i lovforslaget

Høringsvarene giver anledning til bemærkninger til fire forskellige elementer i lovforslaget.

Størstedelen af bemærkningerne omhandler forslagets formålsbestemmelse m.v. i kapitel 1. Bemærkningerne koncentrerer sig om følgende elementer: 1. Forsigtighedsprincippet og 2. Arbejds miljø. Dertil kommer 3. Rekreative arealer, som ikke er omfattet af forslaget og endelig 4. Straf.

1. Forsigtighedsprincippet

Landbrugsraadet m.fl. samt 3F finder i overensstemmelse med indstillingerne fra Det Økologiske Fødevareråd, at der bør indarbejdes en formulering, der tilkendegiver, at produktionen bygger på et udstrakt forsigtighedsprincip i forhold til påvirkning og beskyttelse af miljø, natur, biodiversitet, sundhed og dyrevelfærd.

Det økologiske forsigtighedsprincip, som ikke må forveksles med det generelle forsigtighedsprincip på fødevarer og foder, er nu direkte udmøntet i den nye økologiforordning. Her fremgår det bl.a. som et særligt princip, der gælder for forarbejdning af økologisk foder. Således skal foder forarbejdes med forsigtighed, helst ved anvendelse af biologiske, mekaniske og fysiske metoder. Endvidere skal den kontrolordning, der indføres ved økologiforordningen, mindst omfatte anvendelse af forsigtigheds- og kontrolforanstaltninger.

§ 2 (§ 1, stk. 2, i høringsudgaven) er ændret, så det økologiske forsigtighedsprincip nu fremgår direkte af lovteksten.

” § 2. Ved lovens administration skal der særligt lægges vægt på hensynet til økologiens troværdighed og omdømme i forhold til forbrugeren. Herudover skal det økologiske forsigtighedsprincip i forhold til produktion og forarbejdning af økologiske produkter indgå ved administrationen.”

Bemærkningerne til § 2 er affattet således:

”Den foreslåede bestemmelse i § 2 er ny. Med forslaget fastslås det, at hensynet til økologiens omdømme og troværdighed skal vægtes tungt i forbindelse med administration af loven.

Det fremhæves, at forbrugernes tillid til den økologiske produktion er afgørende. Forslaget indebærer, at økologiens omdømme og fastholdelse af forbrugernes tillid til den økologiske produktion vil blive tillagt stor vægt, når der skal træffes afgørelser på lovens område. Det vil i nogle tilfælde medføre, at der træffes afgørelser, der ellers ville kunne anses for meget vidtgående i forhold til den enkelte økologiske producent.

Endvidere fastslås det udtrykkeligt, at hensynet til det økologiske forsigtighedsprincip i forhold til produktion og forarbejdning af økologiske produkter skal indgå ved administrationen. Princippet om forsigtighed er et af grundprincipperne i økologisk jordbrug.

Brugen af industrielt fremstillede pesticider og andre miljøfremmede stoffer er generelt ikke tilladt i økologisk jordbrug. Udelukkelsen er udtryk for et andet og mere vidtgående forsigtighedsprincip end den risikovurdering, som ligger til grund for godkendelsen af pesticider i konventionelt landbrug.

Det økologiske forsigtighedsprincip ligger også til grund for mange af de økologiske regler for dyrehold. Ved behandling med veterinære lægemidler er tilbageholdelsestiden f.eks. dobbelt så lang som fastsat i den generelle lovgivning.

Princippet om forsigtighed er også indarbejdet i den gældende kontrolordning. Her er den økologiske producent f.eks. forpligtet til at fjerne enhver henvisning til den økologiske produktionsmetode, hvis der er mistanke om, at et produkt ikke opfylder de økologiske produktionsregler.

Det økologiske forsigtighedsprincip er endvidere direkte udmøntet i den nye økologiforordning (Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af forordning (EØF) 2092/91 (EUT 2007, L 189, s. 1)). Her fremgår det bl.a. af artikel 7 som et særligt princip, der gælder for forarbejdning af økologisk foder. Således skal foder forarbejdes med forsigtighed, helst ved anvendelse af biologiske, mekaniske og fysiske metoder. Endvidere skal den kontrolordning, der indføres ved økologiforordningen, jf. artikel 27, stk. 2, mindst omfatte anvendelse af forsigtigheds- og kontrolforanstaltninger.

Disse overordnede hensyn til troværdighed og forsigtighed vil generelt finde anvendelse i forbindelse med lovens administration, herunder ved fastsættelse af generelle regler efter loven, ved fastsættelse af vejledninger og normer som rammer og retningslinjer for myndighedernes praksis og ved konkrete afgørelser efter loven. Herved sikres en konsekvent, sammenhængende og fremadrettet tilgang til den økologiske produktion.”

De almindelige bemærkninger om lovforslagets indhold i afsnit 7 er tilpasset i overensstemmelse hermed.

2. Arbejds miljø

3F finder, at økologiloven skal være en dynamisk lov, som afspejler både forbrugernes og i særdeleshed regeringens og Folketingets interesser. Omtale af et godt arbejdsmiljø i formålsparagraffen kan efter 3F's opfattelse medvirke til at henlede virksomhederne på de risici, der er forbundet ved arbejdet inden for landbrugssektoren og derved mindske risikoen for ulykker.

Efter fagforeningens opfattelse afspejler lovforslaget ikke regeringens interesser som udtrykt i dens oplæg om ”Grønt ansvar” og i ”Offensiv handelspolitisk strategi”. 3F henviser endvidere til, at beskæftigelsesministeren har taget initiativ til Forebyggelsesfonden, som skal medvirke til at mindske risikoen for muskel- og skeletskader, som tit sker ved arbejde med tunge løft, ensidigt gentaget arbejde m.m., der ofte forekommer inden for økologisk landbrug.

3F udtrykker under henvisning til de anførte argumenter og ministerens udtalelser i forbindelse med, at loven blev sendt i høring, håb om, at de anførte argumenter vil få ministeren til at ændre holdning.

Landbrugsraadet m.fl. nævner i forbindelse med bemærkninger til lovens formålsparagraf, at det er et mål i sig selv, at der skal være et godt arbejdsmiljø.

Forbrugerrådet anfører, at der i formålsparagraffen savnes et godt arbejdsmiljø som en integreret del af de værdier, økologisk fødevarerproduktion tilstræber.

Arbejds miljø er omfattet af særskilt regulering i form af arbejdsmiljøloven, som henhører under beskæftigelsesministeren.

Hvis Fødevareministeriet i forbindelse med kontrollen af økologireglerne bliver opmærksom på arbejdsforhold, som strider mod arbejdsmiljølovgivningen, er der allerede en pligt til at underrette Arbejdstilsynet herom.

Hvis der indføres krav om arbejdsmiljø i økologiloven, vil der være tale om fastsættelse af nationalt strengere krav, idet arbejdsmiljø ikke er omfattet af hverken den nugældende eller den nye økologiforordning.

I henhold til den nye økologiforordning kan der med virkning fra den 1. januar 2009 ikke opretholdes nationale regler, der er strengere end forordningens, med mindre disse regler gælder for alle landmænd.

Lovforslagets almindelige bemærkninger er udbygget, så økologilovgivningens forhold til den generelle lovgivning, herunder arbejdsmiljølovgivningen, præciseres.

Følgende er tilføjet i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, afsnit, 6 Gældende ret:

”Økologisk produktion er et samlet system til landbrugsforvaltning og fødevareproduktion, der kombinerer bedste praksis på miljøområdet, stor biodiversitet, bevarelsen af naturressourcer, anvendelsen af høje dyrevelfærdsnormer og en produktionsmetode, som imødekommer visse forbrugeres ønsker om produkter, der er fremstillet ved hjælp af naturlige stoffer og processer.

De økologiske regler kan i vidt omfang ses som en overbygning på den lovgivning, der i øvrigt gælder for virksomheder, herunder f.eks. bestemmelser om produktion, fødevarer og foderstoffer. Økologiske virksomheder skal således overholde økologireglerne og den øvrige lovgivning. En del af den lovgivning vedrører ikke den egentlige landbrugsforvaltning eller fødevareproduktion, men gælder generelt for al virksomhedsudøvelse.

Et eksempel på sådan lovgivning, der gælder generelt, er reglerne om arbejdsmiljø. Hvis Fødevareministeriet i forbindelse med kontrollen af økologireglerne bliver opmærksom på arbejdsforhold, som strider mod arbejdsmiljølovgivningen, skal Arbejdstilsynet underrettes, jf. arbejdsmiljølovens § 75, stk. 2. Forholdet vil da alene blive bedømt i forhold til arbejdsmiljølovgivningen. Derimod vil det ikke være en overtrædelse af økologireglerne. Anderledes forholder det sig med overtrædelse af regler efter dyreværnsloven. Konstaterede overtrædelser vil her typisk være en overtrædelse af en generel regel og samtidig en overtrædelse af de økologiske regler om dyrevelfærd. Ved grove overtrædelser vil forholdet blive anmeldt til politiet af Fødevareministeriet. Hermed sikres en samlet vurdering af overtrædelsen både i forhold til dyreværnsloven og i forhold til økologireglerne. Hertil kommer, at en overtrædelse, som kan vurderes som en mindre grov overtrædelse af de generelle regler, isoleret set kan blive betragtet som en grov overtrædelse af økologireglerne.”

3. Rekreative arealer

Landbrugsraadet m.fl. ønsker, at der skabes hjemmel til, at der kan udarbejdes regler for økologisk drift af grønne og rekreative områder. Det oplyses, at der er projekter i gang, og det derfor er oplagt at tage hånd om denne problemstilling nu.

Under det lovforberejdede arbejde i Det Økologiske Fødevareråd foreslog Økologisk Landsforening, at arealer, der ikke bruges til jordbrugsproduktion, skal omfattes af loven, så bl.a. rekreative arealer som golfbaner, sportspladser m.v. kan opnå status som økologiske i medfør af økologiloven.

Man forestillede sig, at det skulle ske ved en bemyndigelsesbestemmelse i loven, der gav ministeren mulighed for senere at fastsætte detailregler.

Hensigten med forslaget var efter det oplyste bl.a. at forhindre, at betegnelsen ”økologisk” frit kan bruges om arealer, der ikke anvendes til jordbrugsproduktion, samt at give ejere af de omhandlede arealer mulighed for at reklamere med den økologiske pasning af arealerne, bl.a. ved skiltning og reklamer med det røde Ø-mærke.

Før man vælger at lovgive, bør det overvejes, om lovgivning er påkrævet eller overflødig.

Der er i dag fri adgang til at betegne arealer, som ikke anvendes til landbrugsproduktion, som "økologiske". Der er derfor umiddelbart ikke behov for at lovgive.

For at Ø-mærket kan anvendes i skiltning, reklame, oplysning og lignende om de pågældende arealer, er det nødvendigt at fastsætte produktionsregler, således at de kan underlægges statskontrollen.

Endnu er det ikke klart, hvilke karakteristika, der bør kendetegne denne arealanvendelse. Derfor vurderes det hensigtsmæssigt at vente med regulering af området, til der er udviklet eller igangsat initiativer for økologiske, rekreative områder.

Høringsvarerne har på denne baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget på dette punkt.

4. Straf

Landbrugsraadet m.fl. finder, at teksten i bemærkningerne er misvisende i forhold til drøftelserne i Det Økologiske Fødevareråd. Det anføres, at rådet hæftede sig ved, at det er den samlede omkostning ved bøde og krav om fornyet omlægning m.v., der er vigtig. Det var på den baggrund, at rådet accepterede, at bødestraffen ikke blev sat op, da det ville kræve en uforholdsmæssig udvidelse af strafferammen. Det Økologiske Fødevareråd gjorde det samtidig meget klart, at man ønskede en skærpelse af alvorlige overtrædelser.

Lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit i 3.1.1. Arbejdet i Det Økologiske Fødevareråd er udbygget, så rådets bemærkninger om, at det skal være muligt at slå endnu hårdere ned overfor grove overtrædelser fremgår.

Herudover har bemærkningerne ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.